

اشاره

تاریخ بشریت، سرشار از شواهد و اسنادی است که از وجود جنگ و درگیری میان انسان‌ها حکایت می‌کند؛ زیرا از همان دوران آغازین تقابل منافع و تلاش برای به دست آوردن منافع بیش‌تر در میان انسان‌ها وجود داشته و همان‌طور که قرآن کریم می‌فرماید «خلق الانسان هلوعا، انسان حریص و بی‌صبر و شکیب‌آفریده شده است». این حرص، زیاده‌خواهی و افزون‌طلبی باعث به وجود آمدن درگیری‌های گوناگون در طول زندگی بشر شده است. با پیشرفت روزافزون امکانات و تکامل علمی جوامع، جنگ‌ها نیز روزبه‌روز پیشرفته‌تر و پیچیده‌تر شد و گونه‌های مختلفی به خود گرفت. در دنیای امروز یکی از مؤثرترین، خطرناک‌ترین و فعال‌ترین انواع جنگ، جنگ نرم است. این جنگ، سلاحی بزننده است که با بهره‌گیری از علوم دنیای مدرن مانند روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و... توانسته است با کم‌ترین امکانات و تجهیزات، تأثیرگذاری بسزایی در جوامع داشته باشد. امروزه با پیشرفت امکانات سایبری و گسترش کاربرد آن در جوامع، متفکران عرصه جنگ نرم با تکیه بر امکانات جدید، به عملیاتی کردن طرح‌های خود می‌پردازند. این نوشتار، پژوهشی بسیار مختصر درباره جنگ نرم با تکیه بر ابزارهای جدید است.

جنگ نرم، جنگ سایبری، و تکنیک‌ها

حسین مرکزی مقدم

انواع جنگ‌ها

جنگ‌ها و تهدیدها را می‌توان به دو شاخه اصلی تقسیم کرد: جنگ سخت (Hard war) یا تهدید سخت (Hard treat) و جنگ نرم (Soft war) یا تهدید نرم (Soft treat).

جنگ سخت

این نوع جنگ، متکی به روش‌های فیزیکی و عینی، همراه با اعمال و رفتارهای خشونت‌آمیز، و براندازی آشکار، و با استفاده از شیوه زور و اجبار، و حذف دفاعی و اشغال سرزمین است.

این نوع جنگ محسوس، واقعی و عینی است به گونه‌ای که بر قدرت سخت یعنی عده و عده بنا شده است. در این گونه از جنگ به طور عمومی کسی پیروز است که افراد و سلاح‌های بیش‌تر و پیشرفته‌تر در اختیار داشته و در تفکر جنگی پیشگام‌تر باشد. از مهم‌ترین ویژگی‌های جنگ سخت آن است که همراه با خونریزی بوده، هدف آن تسخیر سرزمین و تغییر نظام سیاسی یک کشور می‌باشد.

جنگ نرم

جنگ نرم، جنگی است نامحسوس، بدون درگیری مستقیم و بدون استفاده از ابزارهای خشونت‌آمیز ولی تأثیرگذار که ممکن است به صورت تدریجی یا سریع باشد، البته آثار و پیامدهای آن ماندگارتر است. در این جنگ، افکار و رفتار افراد جامعه، هدف اصلیاست؛ زیرا با تغییر افکار و رفتار یک جامعه، شهروندان آن به‌منزله سربازان خودی با هزینه و تلفات بسیار ناچیز اقدام به تغییر نظام سیاسی می‌کنند و سرزمین خود را در اختیار دشمن قرار می‌دهند.

تفاوت بین جنگ نرم و جنگ سرد

جنگ سرد اصطلاحی است که به دوره پس از جنگ جهانی دوم تا زمان فروپاشی شوروی سابق در سال ۱۹۹۱ میلادی اطلاق می‌شود. به‌واقع جنگ سرد شامل دو عامل بود؛ یکی جنگ اندیشه‌ها و ایدئولوژی‌ها و دیگری مسابقه تسلیحاتی. جنگ اندیشه‌ها و ایدئولوژی‌ها برای تسلط بر عقاید و اراده انسان‌ها از سوی بلوک شرق و غرب به کار گرفته شد و مسابقه تسلیحاتی برای نشان دادن برتری نظامی دو بلوک بر یکدیگر به کار می‌رفت.

جنگ نرم با هدف براندازی نرم و نفوذ در ارکان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، ایدئولوژی و... و تحول اساسی در باورهای یک ملت به کار می‌رود.

تاریخچه جنگ نرم

جنگ نرم اصطلاحی جدیدی برای تفکری قدیمی است. این فکر در کهن‌ترین منابع تاریخ جنگ کشورها یافت می‌شود. «این که چه زمانی انسان به فکر استفاده از چنین ابزاری افتاد و آن را به کار گرفت دقیقاً مشخص نیست. شاید بتوان گفت نخستین سنگ‌بنای این فکر زمانی نهاده شد که انسان در برخورد با انسان دیگر یا جانوران متوجه شد که می‌تواند علاوه بر قدرت فیزیکی از یکسری عوامل دیگر نظیر فریاد کشیدن، حرکت‌های گمراه‌کننده و... استفاده کند.»^۲

«تفکر استفاده از جنگ روانی در کهن‌ترین متون استراتژیک نظامی مانند کتاب «هنر جنگ» سون تزو که پنج قرن قبل از میلاد در چین می‌زیست نیز یافت می‌شود. سون تزو بر اهمیت نابودکردن میل دشمن به جنگ... تأکید دارد. او همچنین می‌نویسد که می‌توان از راه پراکندن داستان‌هایی دربارهٔ خیانت رهبران مورداعتماد و نیروهای فرماندهی دشمن (اهدافی) را به دست آورد. این کتاب همچنین توصیه می‌کند که برای به‌وجودآوردن ترس و هراس باید از برخوردی که پایان تلخی داشته باشد پرهیز کرد و پیروزی را با حداقل هزینه به دست آورد.»^۳

تفاوت بین جنگ نرم و جنگ سخت

برخی بیست تفاوت اساسی میان جنگ نرم و جنگ سخت شمرده‌اند. در این نوشتار تنها به چند نمونه از تفاوت‌های میان دو جنگ به گونه‌ای گذرا اشاره می‌شود:

۱. جنگ نرم در مقایسه با جنگ سخت بسیار کم‌هزینه‌تر است. برای نمونه، دو جنگ عراق و افغانستان بیش از هفتصد میلیارد دلار برای آمریکا هزینه داشت؛ در حالی که کودتای مخملی گرجستان و مصر تنها با هزینه ده میلیون دلار به سرانجام رسید.
۲. در بسیاری از مواقع، پیروزی در جنگ نرم بسیار سریع‌تر از جنگ سخت به دست می‌آید. برای نمونه، در جنگ‌های نخست، اغلب سخن از سال‌های متمادی است در حالی که پیروزی در جنگ نرم گاهی چندماهه به دست می‌آید.
۳. در جنگ نرم، شهروندان کشور هدف به عنوان سربازان کشور حمله‌کننده، عمل می‌کنند. و اگر تلفاتی هم باشد از خود شهروندان کشور هدف است نه کشور حمله‌کننده. برای نمونه، در مصر تاکنون صدها نفر کشته شده‌اند که همگی مصری بوده‌اند در حالی که یک سرباز آمریکایی یا اسرائیلی کشته نشده است و رژیم وابسته به آمریکا نیز سر کار آمده است.
۴. کشته‌های جنگ سخت، قهرمانان آن کشور به حساب می‌آیند در حالی که تلف‌شدگان جنگ نرم به‌طور عمده مورد تنفر ملت هستند؛ یک پسر معتاد یا یک دختر ولگرد هرگز قهرمان یک کشور نیستند در حالی که هر دو از تلفات جنگ نرم می‌باشند.

۵. پیروزی در جنگ نرم، پیروزی ماندگارتری در مقایسه با پیروزی در جنگ سخت است؛ چراکه پس از پیروزی در جنگ سخت، گروه‌های مقاومت مردمی و ارتش‌های آزادی‌بخش برای آزادسازی کشور شکل می‌گیرند، در حالی که در جنگ نرم این خود شهروندان هستند که دشمن را به خانه خویش دعوت می‌کنند و به طور طبیعی مقاومتی نیز شکل نخواهد گرفت.

۶. اگر گروه‌های مقاومت در کشوری که در جنگ سخت شکست خورده است نتوانند به پیروزی دست یابند، شیوه جنگ را عوض می‌کنند؛ در حالی که در جنگ نرم اصلاً تفکر مقاومت شکل نمی‌گیرد. برای مثال در کشور آلمان و ژاپن پس از شکست در جنگ جهانی دوم، وارد جنگ اقتصادی با آن کشورهای فاتح شدند و خود را پس از چندسال دومین و سومین اقتصاد برتر جهان نامیدند؛ در حالی که کشور شکست‌خورده در جنگ نرم دارای روحیهٔ خودباختگی و انفعال فرهنگی سیاسی و اقتصادی در برابر کشور فاتح است.

۷. شلیک اولین گلوله در جنگ سخت همه را هوشیار می‌کند در حالی که جنگ نرم نامحسوس و بی‌سر و صداست و گاهی دشمن تا درون خانه‌ها آمده است اما هنوز اهالی خانه در خواب هستند.

ابزارهای جنگ نرم

تردید وجود ندارد که آسیب‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی، جامعه را در مسیر فروپاشی و تزلزل قرار می‌دهد و علایق ملی و روابط اجتماعی را مختل می‌کند. در این میان، رسانه به عنوان اصلی‌ترین و کارآمدترین ابزار جنگ نرم به ایفای نقش می‌پردازد. بی‌گمان، رسانه‌ها در خط مقدم جنگ نرم قرار دارند. امروزه رسانه‌ها به راحتی می‌توانند جریان‌های اجتماعی را هدایت، نظارت و کنترل کنند و به جریان‌سازی بپردازند. در حال حاضر هر رسانه‌ای که قوی‌تر باشد، در جهت‌دهی به افکار عمومی مردم نیز مؤثرتر است. رسانه‌ها در تمام جنگ‌ها به مثابه ابزاری برای جنگ روانی و تبلیغات جنگی از سوی کشورها مورد استفاده قرار می‌گرفته‌اند که نویسندگان، خبرنگاران، تولیدکنندگان خبری و مطبوعاتی، عکاسان و... سربازان آن به شمار می‌روند و سلاح آن‌ها رادیو، تلویزیون، اینترنت، ماهواره، دوربین، قلم و... است. در میان این ابزارها شاید بتوان گفت ماهواره و شبکه‌های اجتماعی و اینترنتی بیش‌ترین محدودهٔ تأثیر را دارا هستند و از جایگاه ویژه‌ای در این نبرد برخوردارند.

جهانی و فرامرزی بودن، و دسترسی آسان و کم‌هزینه، بارزترین ویژگی بهره‌وری از این دو ابزار است که با استفاده از تکنیک‌های سمعی و بصری، عمیق‌ترین تأثیر را در برخی مخاطبان خود می‌گذارد. البته در این میان، تفاوت‌هایی بین ماهواره و اینترنت وجود دارد؛ گروه هدف در ماهواره، اغلب، عوام هستند که بیش‌ترین تأثیرپذیری آن‌ها از ماهواره است؛ ولی گروه هدف در شبکه‌های اینترنتی به‌طور عمده جوانان و خواص هستند و عموم مردم - جوانان و خواص - کم‌تر به استفاده از شبکه‌های گوناگون اینترنتی روی می‌آورند. افزون بر این، تنوع و جذابیت فضای سایبری، دسترسی آسان و کم‌هزینه و سریع به آن، اینترنت و

پدیده به عنوان یک وسیله مهم و اساسی، و حربه‌ای خطرناک در جنگ نرم به کار گرفته می‌شود.

تعریف شایعه

«شایعه پدیده‌ای مخرب و خطرناک است که معمولاً از یک خبر ناشی شده و یا بی‌اساس بر پایه یک جنجال و هیاهو ایجاد می‌شود و در افکار عمومی جا می‌گیرد؛ تا جایی که روحیه مردم را تضعیف و ناامید می‌کند و یا امنیت ملی را به خطر می‌اندازد و بالای بی‌اعتمادی در بین مردم یک کشور گسترش می‌یابد.»^۴

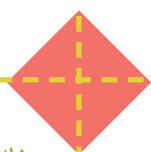
«از دیدگاه دینی، شایعه معمولاً مجموعه‌ای از غیبت، تهمت، استهزاء و حتی گاهی دشنام است. قرآن کریم، انسان را از دنباله‌روی و پخش سخنان و اخبار، بدون علم و اطمینان نهی فرموده است و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای شایعه را یکی از مصادیق بارز «قول به غیر علم» دانسته، می‌فرماید: بخشی از کارهای مشکلی که در جوامع به وجود می‌آید و امروزه در جامعه خودمان هم هست، همین «قول به علم» است... مواظب باشید که بدون علم، بدون اطلاع، به اتکای هوای نفس نباشد، به اتکای شایعه نباشد، حدس و گمان نزدیک که متأسفانه امروز در جامعه ما تا حدود زیادی این بیماری رایج است.»^۵

تکنیک مرغ

این تکنیک از قدیمی‌ترین روش‌های جنگ نرم در طول تاریخ به شمار می‌آید. باید اصل این تکنیک را بر ایجاد ترس در طرف مقابل بنا کرد. رجزخوانی در میدان‌های مبارزه، نمونه بارزی از به کارگیری این روش است که امروزه در علم جنگ نرم «تکنیک مرغ» شهرت یافته است.

علت نام‌گذاری «تکنیک مرغ»

در قصه‌های کودکانه مغرب زمین، «مرغ» سمبل ترس است. به همین سبب، به فرد ترسو «مرغ دل» گفته می‌شود؛ همان‌گونه که در فرهنگ

رسانه‌ها در تمام جنگ‌ها به مثابه ابزاری برای جنگ روانی و تبلیغات جنگی از سوی کشورها مورد استفاده قرار می‌گرفته‌اند که نویسندگان، خبرنگاران، تولیدکنندگان خبری و مطبوعاتی، عکاسان و... سربازان آن به شمار می‌روند و سلاح آن‌ها رادیو، تلویزیون، اینترنت، ماهواره، دوربین، قلم و... است.

فضای سایبری را به ابزاری استثنایی در جنگ نرم تبدیل کرده است؛ علاوه بر این که محتوای شبکه‌های ماهواره‌ای به آسانی در فضای اینترنتی قابل دسترسی است.

امروزه اینترنت در تمام عرصه‌های زندگی فردی و اجتماعی، دولتی و خصوصی، علمی، آموزشی، سرگرمی و... حضور جدی دارد. البته فضای سایبری، چاقویی دولبه است که هرچند سر رشته آن در دست مستکبران قرار دارد ولی جوامع هدف نیز از آن در پاتک‌های جنگ نرم بهره می‌برند. به‌واقع، کم‌هزینه‌بودن و بی‌نیازی فضای سایبری از سرمایه‌گذاری هنگفت موجب شده است که جوامع دیگر نیز به علت برخورداری از هوش، استعداد و انگیزه فراوان به پیروزی‌های متعددی در این حیطة دست یابند، تا جایی که ایران بعد از چین، آمریکا و روسیه چهارمین ارتش سایبری جهان را داراست.

تکنیک‌ها و روش‌های اجرایی جنگ نرم

تمام روش‌های اجرایی و تاکتیک‌های جنگ نرم مبتنی بر اصول شناخته شده روان‌شناسی و نظریه‌های مورد قبول آن علم است. هر متخصص جنگ نرم باید بر دانش روان‌شناسی و جامعه‌شناسی تسلط داشته باشد تا بتواند نیازهای بشری، انگیزه‌ها و واکنش‌های افراد و جوامع را شناسایی کند؛ این که یک انسان در هنگام غلبه ترس چگونه عمل می‌کند، عصبانیت در چه زمانی سودمند و در چه زمانی زیانبار است، علل اضطراب و احساس عدم اطمینان و از دست دادن امنیت چگونه در انسان شکل می‌گیرد و یا برطرف می‌شود، عوامل و اثر هیجان‌هایی چون خشم، نفرت و... در بخشش چه می‌باشد، عوامل ایجادکننده شجاعت یا ترس در انسان چیست، نشانه‌های نزدیک‌بودن فروپاشی عصبی چه می‌باشد، راه‌های جلوگیری از آن چیست، آداب و رسوم و تعصبات قومی هر ملتی چیست و میزان پای‌بندی افراد به آن آداب به چه میزان است و... که تمام آن‌ها به حالت‌های روانی و درونی انسان‌ها و جوامع مختلف برمی‌گردد و تکنیک‌های جنگ نرم براساس آن‌ها طراحی و اجرا می‌شود. اکنون به چند تکنیک عمده و اصل اشاره می‌شود.

تکنیک شایعه

در طول تاریخ به شایعه به صورت یک پدیده اجتماعی-روانی و با ابعاد گسترده نگریده شده است. این پدیده به عنوان یک معضل اجتماعی در جوامع، ریشه‌ای تاریخی دارد.

در طول مبارزه و جنگ‌ها، کشورهای متخاصم با ایجاد جنگ روانی و انتشار شایعه‌ها می‌کوشند نیروهای دشمن را ناامید و روحیه جنگی آن‌ها را تخریب کنند؛ شایعاتی مانند قتل یک فرمانده، نرسیدن توان کمکی، رسیدن نیروهای تازه‌نفس به دشمن و... باعث تسلیم دسته‌جمعی یا ازهم‌پاشیدگی نیروها شده است. برای نمونه، در جنگ احد شایعه شهیدشدن پیامبر(ص) را پخش کردند، یا معاویه شایعات بسیار گسترده و فراوانی را ضد امیرالمؤمنین(ع) منتشر ساخت تا جایی که برخی از مردم در مسلمان بودن آن حضرت شک داشتند و... .

در جهان کنونی نیز به دلیل کارایی و میزان تأثیر چشم‌گیر شایعه، این

اگر می‌خواستند برای نمونه، یکی از شخصیت‌ها یا دیالوگ‌های برخی سریال‌ها و فیلم‌های امروزی را در سی سال پیش به نمایش درآورند، با اعتراض روبرو می‌شدند. ولی با تغییر تدریجی ذائقه افراد شاهد کم‌ترین واکنش هستیم و گاهی هیچ واکنشی مشاهده نمی‌شود.

تکنیک ابهام

یکی از جملات معروف در جنگ نرم، این جمله است: «ابهام، قدرت می‌آورد». تکنیک ابهام می‌تواند شامل «مبهم‌گویی» و «عملکرد و قدرت مبهم» باشد. یکی از اصولی که کشورها و حتی افراد معمولی در هنگام درگیری از آن استفاده می‌کنند اصل «ابهام» است؛ زیرا اگر در هنگام نبرد شناخت کاملی از طرف مقابل به دست آید، نقاط قوت و ضعف او به آسانی تشخیص داده می‌شود و با یک برنامه‌ریزی ساده می‌توان از نقاط ضعف طرف مقابل استفاده کرد و او را از پا درآورد.

برای مثال، در یک درگیری خیابانی اگر فردی نداند که طرف مقابلش مسلح است یا خیر، در صورت مسلح بودن چه سلاحی همراه خود دارد، و... بسیار محتاط با او برخورد می‌کند. برخلاف حالتی که انسان اطلاع کافی از توانایی‌ها و امکانات شخص مقابل دارد که در این حالت به راحتی می‌تواند تصمیم بگیرد.

برای نمونه می‌توان به نمایش «قدرت مبهم» آمریکا در فیلم‌های هالیوودی اشاره کرد که در آن‌ها به گونه‌ای خود را قدرتمند جلوه می‌دهند که حتی از کوچک‌ترین حرکت افراد باخبرند و یا دارای افرادی با توانایی‌های فوق‌العاده جسمی - فکری هستند که بسیاری از داشته‌های آن‌ها نیز هنوز ناگشوده مانده است. و یا در صحبت‌های جناب سیدحسن نصرالله در جنگ سی‌وسه روزه و بعد از آن مشاهده کردیم که ایشان بعد از شلیک تعدادی از موشک‌های حزب‌الله خطاب به اسرائیل کلامی به این مضمون گفت: ما هنوز قدرت اصلی خود را به شما نشان نداده‌ایم.

ایرانی به انسان ترسو «بزدل» می‌گویند. در اروپای قدیم هرگاه میان دو نفر اختلاف مهمی پیش می‌آمد، یکدیگر را به دوئل با شمشیر فرامی‌خواندند. پس از اختراع اسلحه، دوئل با سلاح رواج یافت. اما امروزه به دلیل غیرقانونی بودن دوئل با سلاح، نوع دیگری از آن در میان جوانان رواج دارد که با ماشین به دوئل می‌پردازند؛ به این صورت که دو طرف روبروی یکدیگر با فاصله معینی قرار می‌گیرند و در یک لحظه به سمت همدیگر حرکت می‌کنند. در این هنگام هر راننده‌ای که به دلیل ترس از مرگ، از مسیر مستقیم منحرف شود، «مرغ‌دل» نام می‌گیرد.

این تکنیک یکی از مؤثرترین روش‌های جنگ روانی است و تنها کسی در میدان باقی می‌ماند که جسارت و شجاعت بیش‌تری دارد. نمونه بارز این روش را امروزه در میدان مذاکرات هسته‌ای شاهد هستیم که هر یک از طرفین با اهرم‌هایی گوناگون می‌خواهد اهداف خود را به پیش ببرد.

مبنای علمی «تکنیک مرغ»

این تکنیک برگرفته از اصل «تضادها» است که در روان‌شناسی جبرانی «ادگر» روانشناس آمریکایی مطرح شده است. براساس اصل «تضادها» ما سه شاخه تضاد داریم؛ تضاد «نزدیکی - نزدیکی»، تضاد «دوری - نزدیکی» و تضاد «دوری - دوری». بیش‌ترین فشار روانی بر افراد در انتخاب گزینه، در هنگام تضاد «دوری - نزدیکی» است؛ چون در هنگام انتخاب بین «بد و بدتر» یا «خوب و خوب‌تر» فشار روانی کم‌تری در مقایسه با هنگام انتخاب میان «خوب و بد» بر انسان تحمیل می‌شود.

انسان در هنگام جهد با این تضاد گاهی مقاومت روحیه او شکسته شده و میدان را خالی می‌کند.

تکنیک قورباغه

می‌گویند سیستم عصبی قورباغه به گونه‌ای است که اگر آب پیرامونی او را کم‌کم گرم کنیم، فلج شدن خواهد شد. در فرانسه برای پختن قورباغه، آن را زنده در دیگ آب قرار می‌دهند و حرارت را کم‌کم زیاد می‌کنند و قورباغه زنده‌زنده پخته می‌شود. در این تکنیک به گونه‌ای بسیار نرم، آرام و تدریجی بینش‌های اجتماعی

کشور هدف را تغییر می‌دهند که افراد جامعه هدف

متوجه تغییرات نشوند و در نتیجه به مقابله با آن

برنخیزند. برای نمونه کافی است نگاهی به

عرصه سینما و تلویزیون ایران ببندیم

و سیر پوشش زنان و کیفیت ارتباط با

نامحرم را از اوایل دهه شصت تا

امروز بررسی کنیم. با نگاهی

گذرا خواهیم دید که در طی

حدود سی و چند سال به

گونه‌ای فرهنگ و نگاه

مخاطبان را عوض

کرده‌اند که خود

آن‌ها نیز متوجه

نشده‌اند. در صورتی که

امروزه با اندک مطالعه‌ای درباره تاکتیک‌ها و روش‌های جنگ نرم به راحتی می‌توان مشاهده کرد که دشمنان نظام مقدس اسلامی و ولایت فقیه چگونه در قالب لشگرهای گوناگون سایبری به ارزش‌ها و آرمان‌های ایران اسلامی حمله می‌کنند.

تکنیک «دروغ بزرگ»

«ژنرال گوبلز» مسوول تبلیغات جنگ هیتلر جمله معروفی دارد. او می‌گوید: «دروغ را آن چنان بزرگ بگویند که کسی در دروغ بودن آن شک نکند!» وقتی دروغ‌پردازی آن چنان بزرگ باشد که مانند پتکی بر افکار جامعه هدف فرود آید، دیگر - برخلاف دروغ‌های کوچک - کم‌تر کسی در آن شک می‌کند و از چپتی به علت تعجب‌برانگیز بودن آن به سرعت در جامعه هدف رواج می‌یابد. برای نمونه می‌توان به خبر خروج ۱۷ میلیارد دلار طلا توسط یک کامیون از مرز ترکیه اشاره کرد که توسط رسانه‌های غربی و فضاهای مجازی به یک باره منتشر شد. در صورتی که با یک حساب ساده می‌توان دریافت که برای جابجایی ۱۷ میلیارد دلار طلا به ۳۴ کامیون نیاز است و نمی‌توان با یک کامیون ۱۷ میلیارد دلار طلا را حمل کرد!

تکنیک تحریف

یکی از رایج‌ترین شیوه‌های جنگ نرم، تغییر متن پیام از طریق دستکاری در خبر است. در تحریف به وضوح دروغ گفته نمی‌شود ولی واقعیت به صورت دیگری - اگرچه با تغییر یک کلمه یا تقطیع کلام و تغییر محتوای کلام - نشان داده می‌شود و در نهایت شکل مسخ‌شده‌ای از حقایق که با دروغ برابری می‌کند نمایان می‌گردد. تحریف بر دو گونه است: تحریف لفظ و تحریف معنا در تحریف لفظی افراد تغییراتی را بر اصل جمله ایجاد می‌نمایند و جمله را از معنای اصلی خود منحرف می‌سازند. برای نمونه، چهره سخترانی را نشان می‌دهند که در برابر هزاران نفر مشغول سخنرانی است و می‌گوید «ایران از انرژی هسته‌ای اش دست برنخواهد داشت و این حق مسلم ایران است». اما در بیان این خبر، واژه «انرژی» را به «بمب» تغییر داده و ملت ایران را جنگ‌طلب معرفی می‌کنند! یا جریان مخالف ولایت امیرالمومنین (ع) در برابر جریان ولایت، روایتی را از پیامبر (ص) نقل کردند که «نحن معاشر الانبیاء لا نورث ما فرکنا صدق؛ ما پیامبران ارثی به جا نمی‌گذاریم و هر چیزی که به جا گذاشتیم صدقه است» (ابکار الفکار فی اصول الدین، ج ۵، ص ۲۴۲). که در این متن عبارت «ما ترکنا صدقه» به سخن پیامبر اضافه شده و همچنین اصل این سخن تحریف شده است. اما در تحریف معنوی می‌توان به تحریف مقصود پیامبر در تعیین ۱۲ خلیفه بعد از خود اشاره کرد. همان‌طور که از برخی دانشمندان نقل شده است: «از میان ۱۲ خلیفه، ۸ نفر آن‌ها خلفای اربعه (عمر، ابوبکر، عثمان و امیرالمومنین) حسن (ع)، معاویه، ابن‌زبیر و عمر بن عبدالعزیز هستند. احتمال دارد از میان عباسیان، معتدی را شامل شود؛ چون معتدی در میان عباسیان مانند عمر بن عبدالعزیز در میان بنی‌امیه است همچنین ممکن است طاهر عبارسی نیز به خاطر عدلی که داشته جزء آن‌ها به شمار بیاید در این حالت دو نفر منتظر باقی می‌مانند که یکی از آن‌ها مهدی (ع) است چون او از خاندان محمد (ص) می‌باشد.» (اصواع السنن المحمدیه، ص ۱۲) در این تحریف معنوی به جای ۱۲ امام معصوم ۱۱ نفر از آن‌ها از اولاد علی (ع) می‌باشند و خود ایشان، دیگر افراد ذکر شده است. یا این که در تحریف معنای سخن امام راحل که فرمودند میزان رأی ملت است این حرف را این‌گونه معنا می‌کند که امام رأی ملت را در همه زمینه‌ها میزان و ملاک می‌دانند.

تکنیک القاء یا تلقین

از میان دویست روش جنگ نرم که در فضاهای سایبری مورد استفاده قرار می‌گیرد شاید بتوان مؤثرترین آن‌ها را «تکنیک القاء» دانست. مبنای تکنیک القاء به حدود صد و پنجاه سال پیش بازمی‌گردد. پس از دیدگاه‌های «زیگموند فروید» روان‌شناس اتریشی درباره «ضمیر ناخودآگاه»، توجه متخصصان رسانه‌ای و جنگ نرم به استفاده از این ابزار یعنی «ضمیر ناخودآگاه» انسان و تأثیر آن بر زندگی اجتماعی و سیاسی انسان‌ها معطوف شد. بنابر این نظریه، هر کلمه، شیخ، رنگ و هر آن‌چه پیرامون انسان رخ می‌دهد، علاوه بر تأثیرگذاری در ضمیر آگاه انسان‌ها، ضمیر ناخودآگاه آن‌ها را نیز درگیر خواهد کرد و مبنای بسیاری از کنش‌ها و رفتارهای انسان به ضمیر ناخودآگاه او برمی‌گردد.

براین اساس در جنگ نرم می‌توان در یک جمله یا عکس یا... چندین نکته روان‌شناسی را گنجانید و آن را به مخاطب القا کرد. برای نمونه، در جمله «دیشب دو تروریست فلسطینی با حمله به پاسگاه مرزی اسرائیل چند سرباز را مجروح نمودند و صبح امروز نیروی هوایی اسرائیل به تلافی حملات تروریستی دیشب با حمله به مقرر تروریست‌ها چند نفر را به هلاکت رساندند» چند نکته مهم نهفته است؛ خبر با کلمه «دیشب» شروع می‌شود و این کلمه دو بار در جمله به کار رفته است. شب در ناخودآگاه انسان‌ها نشان‌دهنده تاریکی، ابهام، ترس و... است. در مقابل آن، کلمه «صبح» که برای حمله نیروهای اسرائیل به کار برده شده، نشان‌دهنده روشنایی، صداقت، پاکی و... است.

کلمه «تروریست» و «تروریستی» سه بار در خبر به کار رفته است. ترور به معنای وحشت‌آفرینی و تروریست فردی وحشت‌آفرین است که هیچ لباس و مشخصه خاصی ندارد و در هر جا و هر لباسی می‌تواند باشد؛ در حالی که «سرباز»، «ارتش»، «نیروی هوایی» و... کلماتی مأنوس با امنیت و حراست کشورها هستند. حملات فلسطینیان، «تروریستی» و حملات اسرائیل «تلافی‌جویانه» بوده است!

فلسطینیان به «پاسگاه مرزی» حمله کردند و مرز هر کشوری حریم قانونی آن کشور محسوب می‌شود که دفاع از آن لازم است، اما حمله اسرائیل به «مقرر تروریست‌ها» بوده که هیچ‌گونه حرمت و احترامی ندارد.

نتیجه

امروزه با اندک مطالعه‌ای درباره تاکتیک‌ها و روش‌های جنگ نرم به راحتی می‌توان مشاهده کرد که دشمنان نظام مقدس اسلامی و ولایت فقیه چگونه در قالب لشگرهای گوناگون سایبری به ارزش‌ها و آرمان‌های ایران اسلامی حمله می‌کنند. به همین سبب لازم است نسل جوان و اندیشمندان با نگاهی روشن و عمیق به رصد و مبارزه با حملات نرم دشمن که در قالب ماهواره، اینترنت، کتاب و... صورت می‌گیرد بپردازند و با یادگیری روش‌های جنگ نرم به مقابله و دفاع از مبانی دینی - ملی برخیزند.

پی‌نوشت‌ها

۱. گفتارهای اعتقادی، معرفتی و سیاسی، ص ۹۶.
۲. حاتمی، جنگ روانی، ص ۲۹.
۳. همان، ص ۳۰.
۴. همان، ص ۸۲.
۵. همان، ص ۸۴.